

Predmet C-644/23 [Stangalov]ⁱ**Sažetak zahtjeva za prethodnu odluku sastavljen na temelju članka 98.
stavka 1. Poslovnika Suda****Datum podnošenja:**

26. listopada 2023.

Sud koji je uputio zahtjev:

Sofijski gradski sad (Gradski sud u Sofiji, Bugarska)

Datum odluke kojom se upućuje zahtjev:

26. listopada 2023.

Optuženik:

IR

Predmet glavnog postupka

Obavješćivanje optuženika koji se krije o tome da će se protiv njega održati rasprava s obzirom na njegovo pravo na obnovu postupka uz njegovo sudjelovanje.

Predmet i pravna osnova zahtjeva za prethodnu odluku

Zahtjev za prethodnu odluku temelji se na članku 267. prvom stavku točki (b) UFEU-a.

Prethodna pitanja

Je li u skladu s člankom 9. u vezi s člankom 8. stavkom 4. odnosno stavkom 2. Direktive 2016/343 nacionalni zakon, odnosno članak 423. stavak 1. druga rečenica prva mogućnost NPK-a, na temelju kojeg optuženik koji je osuđen u odsutnosti nema pravo na obnovu postupka uz njegovo sudjelovanje ako se krije nakon što ga se u predsudskom postupku okvirno obavijestilo o optužbi i upravo ga se zbog tog skrivanja nije moglo obavijestiti ni o cijelom sadržaju optužnice ni

ⁱ Naziv ovog predmeta je izmišljen. On ne odgovara stvarnom imenu nijedne stranke u postupku.

o sudskom postupku pokrenutom na temelju te optužnice, kao ni o posljedicama nedolaska na raspravu, pri čemu nema pravo na obnovu postupka uz njegovo sudjelovanje ni ako ga brani branitelj postavljen po službenoj dužnosti, neovisno o tome što s njim ne održava nikakav kontakt?

Ako je odgovor niječan: obvezuju li članak 8. Direktive 2016/343 i članak 47. Povelje sud koji je uputio zahtjev ili mu omogućuju da odbije meritorno ispitivanje optužnice protiv takvog optuženika i donošenje presude protiv njega u odsutnosti ako je sud koji je uputio zahtjev na temelju vjerodostojnih informacija utvrdio da će vrhovno nacionalno pravosudno tijelo, koje je isključivo nadležno za odlučivanje o zahtjevu optuženika osuđenog u odsutnosti za obnovu postupka uz njegovo sudjelovanje, u predmetnom slučaju odbiti taj zahtjev i da neće obnoviti postupak jer neće primijeniti odredbu članka 9. u vezi s člankom 8. stavkom 4. odnosno stavkom 2. Direktive, nego nacionalno pravo, i time optuženiku osuđenom u odsutnosti uskratiti pravo sudjelovanja na raspravi u kaznenom postupku koje mu je zajamčeno pravom Unije?

Navedeni propisi Unije i sudska praksa

Direktiva (EU) 2016/343 Europskog parlamenta i Vijeća od 9. ožujka 2016. o jačanju određenih vidova pretpostavke nedužnosti i prava sudjelovati na raspravi u kaznenom postupku (SL 2016., L 65, str. 1.), osobito njezine uvodne izjave 36. do 39. i članci 8. do 10.

Povelja Europske unije o temeljnim pravima, članak 47.

Presuda od 19. svibnja 2022., C-569/20, ECLI:EU:C:2022:401 (u daljnjem tekstu: presuda C-569/20)

Presuda od 17. prosinca 2020., C-416/20 PPU, EU:C:2020:1042 (u daljnjem tekstu: presuda C-416/20)

Presuda od 15. rujna 2022., C-420/20, ECLI:EU:C:2022:679 (u daljnjem tekstu: presuda C-420/20)

Navedeni nacionalni propisi

Konstitucija na Republika Bugarija (Ustav Republike Bugarske)

Nakazatelno-procesualen kodeks (Zakonik o kaznenom postupku, u daljnjem tekstu: NPK)

U okviru istrage u preodsudskom stadiju osumnjičenu osobu formalno se optužuje na temelju zasebnog akta (u daljnjem tekstu: odluka iz članka 219. NPK-a) u kojem su navedeni bitni činjenični i pravni aspekti optužbe. Tim aktom osumnjičenu osobu obavješćuje se o tome da je službeno optužena za određeno djelo te joj se daje mogućnost da se izjasni o optužbi i podnese zahtjeve.

Drugi dio predsudskog postupka obuhvaća radnje državnog odvjetnika nakon zaključenja istrage. Državni odvjetnik može odlučiti da će podići optužnicu na temelju akta koji dostavlja sudu.

U praksi se sadržaj odluke iz članka 219. NPK-a uključuje u završni dio optužnice iz članka 246. NPK-a. U dijelu optužnice koji se odnosi na činjenično stanje navode se detaljne informacije o kaznenom djelu koje je počinio okrivljenik, o trenutku, mjestu i načinu počinjenja kaznenog djela, o oštećeniku i o iznosu štete.

Sudski stadij pokreće se dostavljanjem optužnice sudu. Sud poduzima određene mjere za obavješćivanje optuženika na način da mu šalje primjerak optužnice i službeno ga informira o određenim okolnostima, među ostalim o tome da će se na temelju te optužnice održati rasprava i da postoji mogućnost da se o predmetu pod određenim uvjetima raspravlja i odlučuje u njegovoj odsutnosti (u daljnjem tekstu: postupak iz članka 247.c NPK-a). Nakon što primi optužnicu iz članka 246. NPK-a i informacije koje su joj priložene, okrivljenik (koji se sad naziva optuženikom) prvi put doznaje da će se održati rasprava u okviru koje će se ispitati jesu li optužbe dokazane, hoće li se proglasiti krivim i hoće li mu se izreći određena kazna. U tom trenutku obavješćuje ga se i o mogućnosti da se odluči o predmetu unatoč njegovoj odsutnosti.

Sažet prikaz činjenica i postupka

- 1 Činjenice glavnog postupka iste su kao one koje su već opisane u zahtjevu za prethodnu odluku u predmetu C-569/20. Sud koji je uputio zahtjev želi ispraviti svoju pogrešku koja se tiče činjenica i pojasniti da je osoba IR zapravo osobno obaviještena o optužbi u predsudskom postupku (odluka iz članka 219. NPK-a), ali nije primila optužnicu na temelju koje je pokrenut sudski postupak (optužnica iz članka 246. NPK-a), odnosno optužnicu koja je dostavljena sudu.
- 2 Protiv osobe IR podignuta je optužnica zbog dvaju kaznenih djela: zbog sudjelovanja u zločinačkom udruženju radi počinjenja poreznih kaznenih djela i zbog pomaganja u počinjenju konkretnog poreznog kaznenog djela.
- 3 U predsudskom stadiju postupka protiv osobe IR 18. travnja 2016. donesena je odluka iz članka 219. NPK-a, koja joj je dostavljena sljedećeg dana, a zastupao ju je branitelj kojeg je opunomoćila. Osoba IR odlučila je da se neće očitovati i samo je navela da je u inozemstvu te je usto navela novu adresu na kojoj je se može pronaći.
- 4 Nakon zaključenja istrage državni odvjetnik sastavio je 9. prosinca 2016. optužnicu iz članka 246. NPK-a. Dokumente je nakon toga dostavio sudu, čime je pokrenut glavni postupak.
- 5 Sud koji je uputio zahtjev od 2016. do danas više je puta pokušao osobi IR uručiti poziv na raspravu, ali ona se nije mogla pronaći čak ni na adresi koju je sama navela. Branitelj kojeg je opunomoćila odustao je od obrane osobe IR jer nije bio

u kontaktu s njom. Zatim su uzastopno postavljena tri branitelja po službenoj dužnosti, koja nisu bili u kontaktu s osobom IR ili njezinom rodbinom. U načelu nije jasno zna li osoba IR da je sastavljena optužnica, da tu optužnicu ispituje sud (odnosno da se protiv nje vodi sudski postupak) i da joj je dodijeljen branitelj po službenoj dužnosti.

- 6 Prema najnovijim informacijama o osobi IR, protiv nje je u još trima kaznenim postupcima donesena pravomoćna osuđujuća presuda te se za njom traga radi izdržavanja kazni koje su joj izrečene, a usto se za njom traga i u okviru glavnog postupka. Međutim, ne može je se pronaći.

Sažet prikaz obrazloženja zahtjeva za prethodnu odluku

Obrazloženje prvog prethodnog pitanja

- 7 Nakon što je razmotrio obrazloženje presude Suda u predmetu C-569/20, sud koji je uputio zahtjev zaključio je da je pravna situacija osobe IR obuhvaćena člankom 8. stavkom 4. Direktive 2016/343 i da ona ima pravo na obnovu postupka.
- 8 Razlog tomu je to što se osoba IR krije otkad joj je dostavljena odluka iz članka 219. NPK-a, koja, u skladu s nacionalnim pravom, nije sadržavala potrebnu informaciju da će se u budućnosti održati rasprava. Naime, ta informacija pruža se tek dostavom optužnice iz članka 246. NPK-a i provedbom postupka iz članka 247.c NPK-a.
- 9 Stoga osoba IR zapravo nije obaviještena o raspravi, pri čemu je ta obavijest glavni preduvjet za primjenu članka 8. stavka 2. Direktive 2016/343.
- 10 Osobito nije obaviještena o sljedećem:
- o optužnici iz članka 246. NPK-a, što znači da nije obaviještena o vrsti i prirodi optužbi kako bi mogla ostvariti svoja prava obrane (članak 6. stavak 3. Direktive 2012/13) i ocijeniti hoće li se osobno pojaviti;
 - o okolnosti da se rasprava uopće održava, uključujući vrijeme i mjesto njezina održavanja (presuda C-569/20, t. 41. i 42.);
 - o posljedicama nedolaska (t. 40.);
 - niti je zastupa branitelj od njezina povjerenja (t. 56.).
- 11 Iako je samo njezino skrivanje razlog za nemogućnost obavješćivanja, to skrivanje u skladu s člankom 9., člankom 8. stavkom 4. prvom rečenicom i prvom rečenicom uvodne izjave 39. Direktive 2016/343 te točkama 46. i 47. presude C-569/20 ne dovodi do toga da je isključeno pravo na obnovu postupka.

- 12 Osobito nema kvalificirane odsutnosti (čak ni na temelju skrivanja) koja ispunjava uvjete iz članka 8. stavka 2. Direktive 2016/343, kako se opisuje u točki 48. presude C-569/20, odnosno situacije u kojoj je optužena osoba „znala da će se protiv nje provesti postupak” i „dobila dostatne informacije da bi znala da će se protiv nje provesti postupak” (druga rečenica točke 59. i izreka).
- 13 Ne postoje ni činjenice koje je Sud izričito opisao u točkama 57. i 58. presude C-569/20 i koje je razmatrao samo zbog pogreške suda koji je uputio zahtjev, a odnose se na urednu dostavu optužnice iz članka 246. NPK-a koja je, kako se pokazalo, sadržavala postupovne povrede te na naknadnu nemogućnost, koja je posljedica njezina skrivanja, da se osobi IR dostavi nova, ispravljena optužnica iz članka 246. Zbog njezina skrivanja osobi IR zapravo uopće nije dostavljena optužnica iz članka 246. NPK-a.
- 14 Ipak, Sud u trećoj rečenici točke 58. presude C-569/20 navodi da se može smatrati da je riječ o skrivanju u smislu točke 48. ako „sadržaj nove optužnice odgovara prvotnoj optužnici”. U skladu s nacionalnim pravom sadržaj odluke iz članka 219. NPK-a bitno se razlikuje od sadržaja optužnice iz članka 246. NPK-a jer ta dva akta služe različitim postupovnim svrhama.
- 15 Slijedom toga, sud koji je uputio zahtjev smatra da pravna situacija osobe IR nije obuhvaćena područjem primjene članka 8. stavka 2. Direktive 2016/343 jer nije ispunjen nijedan od triju uvjeta iz te odredbe. Zbog toga bi, kad bi se protiv nje vodila rasprava u kojoj bi se proglasila krivom i u odsutnosti joj se izrekla određena kazna, u skladu s člankom 9. Direktive 2016/343 imala pravo na obnovu postupka uz njezino sudjelovanje.
- 16 Sud koji je uputio zahtjev ističe da je, u skladu s nacionalnim pravom, pravna situacija osobe IR obuhvaćena područjem primjene članka 423. stavka 1. druge rečenice prve mogućnosti NPK-a, u skladu s kojom, kad bi se protiv nje vodila rasprava u kojoj bi se proglasila krivom i u odsutnosti joj se izrekla određena kazna, ta osoba ne bi imala pravo na obnovu postupka uz njezino sudjelovanje.
- 17 Razlog tomu je to što se osoba IR krije otkad joj je dostavljena odluka iz članka 219. NPK-a i postupak iz članka 247.c NPK-a ne može se provesti upravo zbog tog skrivanja, tako da je se ne može obavijestiti o optužnici iz članka 246. NPK-a, raspravi i posljedicama nedolaska na tu raspravu.
- 18 U skladu s člankom 423. stavkom 1. drugom rečenicom prvom mogućnosti NPK-a osoba IR nema pravo na obnovu postupka uz njezino sudjelovanje.
- 19 Osim toga, da bi se rasprava mogla zakonito održati u odsutnosti osobe IR, dovoljno je da je zastupa branitelj, pri čemu nije nužno da je taj branitelj osoba od njezina povjerenja. Zapravo se ne zahtijeva da odsutni optuženik uopće održava kontakt sa svojim braniteljem.
- 20 Stoga je zastupanje po branitelju postavljenom po službenoj dužnosti kojeg ne poznaje i kojeg nije angažirao za svoju obranu u cijelosti u skladu sa zahtjevom iz

članka 94. stavka 1. točke 8. NPK-a i ne predstavlja razlog da mu se odobri obnova postupka uz njegovo sudjelovanje i uz sudjelovanje branitelja kojeg je sam izabrao.

- 21 Zbog toga sud koji je uputio zahtjev smatra da je pravna situacija osobe IR u skladu s nacionalnim pravom obuhvaćena člankom 423. stavkom 1. drugom rečenicom prvom mogućnosti NPK-a. Kad bi se protiv nje vodila rasprava u kojoj bi se proglasila krivom i u odsutnosti joj se izrekla određena kazna, ona u skladu s tom odredbom ne bi imala pravo na obnovu postupka uz njezino sudjelovanje.
- 22 Sud koji je uputio zahtjev stoga smatra da postoji jasna proturječnost između članka 9. u vezi s člankom 8. stavkom 4. u vezi sa stavkom 2. Direktive 2016/343 i članka 423. stavka 1. druge rečenice prve mogućnosti NPK-a. Prvom odredbom osobi IR dodjeljuje se pravo na obnovu postupka, dok se drugom odredbom isključuje to pravo.
- 23 U tom kontekstu postavlja se prvo prethodno pitanje, kojim se nastoji doznati postoji li zaista proturječnost između tih dviju odredbi.

Obrazloženje drugog prethodnog pitanja

- 24 Drugo pitanje postavlja se samo za slučaj da Sud zaključi da članak 423. stavak 1. druga rečenica prva mogućnost NPK-a nije u skladu s pravom Unije. To samo po sebi onemogućuje primjenu te odredbe. Obnova kaznenih postupaka koji se provode u odsutnosti optuženika u tom slučaju uređuje se člankom 9. u vezi s člankom 8. stavkom 4. odnosno u vezi sa stavkom 2. Direktive 2016/343, a to vrijedi i za glavni postupak koji se u ovom slučaju vodi protiv osobe IR.
- 25 Točnije, osoba IR kao optuženik u državi članici ima pravo na obnovu postupka ako je osuđena u odsutnosti, što je pravo koje izravno proizlazi iz članka 9. u vezi s člankom 8. stavkom 4. odnosno u vezi sa stavkom 2. Direktive 2016/343, koji imaju izravni učinak (presuda C-569/20, točka 28. i izreka, presuda C-416/20, druga rečenica točke 55.).
- 26 Nužnost drugog pitanja proizlazi iz sigurnosti suda koji je uputio zahtjev u pogledu toga da osoba IR zapravo nije imala mogućnost iskoristiti to pravo. Ta sigurnost proizlazi pak iz sudske prakse Vrhoven sada (Vrhovni [kasacijski] sud, Bugarska) u pogledu obnove kaznenih postupaka o kojima se odlučuje u odsutnosti optuženikâ. U toj sudskoj praksi uzima se u obzir samo nacionalno pravo (članak 423. NPK-a), ali ne i pravo Unije, uključujući članke 8. i 9. Direktive 2016/343.
- 27 Kao prvo, valja napomenuti da je tekst članka 8. stavka 2. točaka (a) i (b) te direktive dovoljno precizan i bezuvjetan unatoč mogućim dvojbama: osoba osuđena u odsutnosti mora biti obaviještena o „raspravi” kako bi joj se uskratilo pravo na obnovu postupka. Budući da je jasno da se obavješćivanje o odluci iz članka 219. NPK-a razlikuje od obavješćivanja o raspravi, nedvojbeno je da se nacionalna odredba bitno razlikuje od prava Unije. Ipak, Vrhoven sad (Vrhovni

sud) i nakon isteka roka za prenošenje Direktive (1. travnja 2018.) i dalje primjenjuje nacionalno pravo a da pritom ne smatra nužnim spomenuti tu proturječnost u svojim odlukama ili uputiti zahtjev za prethodnu odluku.

- 28 Kao drugo, valja istaknuti da se sve eventualne dvojbe u pogledu neusklađenosti nacionalnog prava s pravom Unije, ako su one uopće moguće, mogu ukloniti detaljnijim razmatranjem sudske prakse Suda. Od ključne je važnosti presuda C-569/20, u čijoj izreci Sud jasno zaključuje da osoba osuđena u odsutnosti nema pravo na obnovu postupka uz njezino sudjelovanje samo ako je „dobila dostatne informacije da bi znala da će se protiv nje provesti postupak” i otad se krije. U skladu s nacionalnim pravom nesporno je da se obavješćivanje o odluci iz članka 219. NPK-a razlikuje od obavješćivanja o raspravi. Odluka o sastavljanju optužnice iz članka 246. NPK-a zapravo je prvi korak prema otvaranju rasprave, ali ta odluka donosi se dugo nakon obavješćivanja okrivljenika o odluci iz članka 219. NPK-a.
- 29 Unatoč presudi Suda u predmetu C-569/20 sudska praksa Vrhoven sada (Vrhovni sud) nije se promijenila. Vrhoven sad (Vrhovni sud) ne primjenjuje pravo Unije izravno, ne pojašnjava postoji li proturječnost između tog prava i nacionalnog prava te u pogledu tog pitanja ne upućuje zahtjev za prethodnu odluku. Umjesto toga i dalje primjenjuje nacionalno pravo i osobito odbija obnovu kaznenih postupaka o kojima je odlučeno u odsutnosti optuženika na temelju članka 423. stavka 1. druge rečenice prve mogućnosti NPK-a.
- 30 Može se s potpunom sigurnošću pretpostaviti da će se na taj način odbiti i eventualni zahtjev osobe IR ako je se proglasi krivom i osudi u odsutnosti, a ona se nakon toga pozove na svoje pravo na obnovu postupka uz njezino sudjelovanje.
- 31 Sigurnost u pogledu toga da je povrijeđeno pravo osobe IR na osobno sudjelovanje:
- 32 Ta sigurnost temelji se na kriterijima koje je Sud Europske unije utvrdio u drugim sličnim predmetima. Međutim, oni se odnose na uzajamne odnose između nacionalnih nadležnosti različitih država, a ne na uzajamne odnose između stupnjeva u okviru nacionalne nadležnosti.
- 33 Sud Europske unije već je naveo da treba provesti ispitivanje u dvije faze ako u postupku za izvršenje europskog uhiđenog naloga (EUN) postoji opasnost od povrede temeljnog prava na pošteno suđenje (presude od 31. siječnja 2023., C-158/21, ECLI:EU:C:2023:57, t. 97., 98. i 102.; od 17. prosinca 2020., C-354/20 i C-412/20, ECLI:EU:C:2020:1033, t. 51. i od 22. veljače 2022., C-562/21 i C-563/21, ECLI:EU:C:2022:100, t. 66.).
- 34 U okviru prve faze treba ispitati postoje li objektivni, vjerodostojni, precizni i odgovarajuće aktualizirani elementi koji dokazuju postojanje stvarne opasnosti od povrede prava na pošteno suđenje zbog sustavnih ili općih nedostataka u pogledu funkcioniranja pravosuđa (u glavnom postupku riječ je o povredi prava na osobno sudjelovanje na raspravi u kaznenom postupku). U tom slučaju treba provesti opću

ocjenu funkcioniranja pravosuđa (presude C-158/21, t. 102. i 103.; C-354/20, t. 54. te C-562/21 i C-563/21, t. 67. i 77.).

- 35 To se potvrdilo ispitivanjem u prvoj fazi u glavnom postupku. Takvi elementi sadržani su u izričitom i jasnom tekstu zakona (članak 423. stavak 1. druga rečenica prva mogućnost NPK-a). U skladu s tim, svi optuženici koji se kriju otkad im je dostavljena odluka iz članka 219. NPK-a načelno i bez iznimke više nemaju pravo na obnovu postupka uz njihovo sudjelovanje. Nije nužno da ih se obavijesti o raspravi i o posljedicama nedolaska. Također nije nužno da ih zastupa branitelj od njihova povjerenja.
- 36 U okviru druge faze treba ispitati u kojoj mjeri ti nedostaci mogu konkretno i izravno utjecati na pravnu situaciju osobe IR, uzimajući u obzir osobnu situaciju te osobe, prirodu kaznenog djela i druge okolnosti, pri čemu opasnost od povrede prava na pošteno suđenje treba biti „očita” (presude C-158/21, t. 106. i 107.; C-354/20, t. 55. te C-562/21 i C-563/21, t. 82.).
- 37 To se potvrdilo ispitivanjem u drugoj fazi u glavnom postupku. Vrhoven sad (Vrhovni sud) doslovno, bez ikakvih odstupanja, primjenjuje izričit i jasan tekst zakona (članak 423. stavak 1. druga rečenica prva mogućnost NPK-a). Stoga postoji dugogodišnja, jasna i ustaljena sudska praksa Vrhoven sada (Vrhovni sud) da se osobama osuđenima u odsutnosti uskraćuje obnova postupka uz njihovo sudjelovanje ako se od dostave odluke iz članka 219. NPK-a kriju i stoga nisu obaviještene o raspravi na kojoj su osuđene u odsutnosti. Prema tome, nikakve okolnosti koje se odnose na osobnu situaciju osobe IR, prirodu kaznenog djela ili druge okolnosti ne mogu dovesti do toga da se taj zakon i ta sudska praksa ne primjenjuju na nju.
- 38 Naprotiv: budući da je riječ o dvama teškim kaznenim djelima, dugogodišnjem namjernom skrivanju i trima dodatnim pravomoćnim osuđujućim presudama (u pogledu kojih osoba IR eventualno može također zatražiti obnovu postupka uz njezino sudjelovanje), potpuno je sigurno da će Vrhoven sad (Vrhovni sud) odbiti zahtjev osobe IR za obnovu postupka uz njezino sudjelovanje ako se taj zahtjev podnese nakon eventualne osuđujuće presude u njezinoj odsutnosti u glavnom postupku.
- 39 Ta potpuna sigurnost ispunjava kriterij „stvarn[e] opasnosti od povrede [...] prava na pošteno suđenje” iz točaka 61. i 66. presude C-354/20 te točaka 82. i 84. presude C-562/21 i kriterij „ozbiljni[h] i utvrđeni[h] razlo[ga] [za pretpostavku] [...]” iz točaka 88., 89. i 101. presude C-562/21.
- 40 Tu potpunu sigurnost potvrđuje činjenica da se sudska praksa Vrhoven sada (Vrhovni sud) nije promijenila ni nakon 19. svibnja 2022., kad je donesena presuda Suda u predmetu C-569/20. Vrhoven sad (Vrhovni sud) osobito ne razmatra članke 8. i 9. Direktive 2016/343 ni sudske praksu Suda u pogledu tih odredbi i ne smatra nužnim uputiti zahtjev za prethodnu odluku s obzirom na očitu

proturječnost u odnosu na članak 423. stavak 1. drugu rečenicu prvu mogućnost NPK-a.

- 41 Stoga sud koji je uputio zahtjev smatra nespornim da osoba IR nema mogućnost ostvariti svoje pravo na obnovu postupka koje mu pripada u skladu s pravom Unije.
- 42 U bugarskom pravu doista se ne predviđaju pravna sredstva protiv mogućih nedostataka u izvršavanju sudbene funkcije Vrhoven sada (Vrhovni sud) u vezi s obnovom postupaka iz članka 423. NPK-a o kojima je odlučeno u odsutnosti jer je Vrhoven sad (Vrhovni sud) jedini sud koji odlučuje o tom pitanju (suprotno tomu: presuda C-158/21, t. 112. i presuda C-562/21, t. 91. i 92.).
- 43 Komunikacija između suda koji je uputio zahtjev i Vrhoven sada (Vrhovni sud):
- 44 Sud Europske unije u svojoj je sudskoj praksi razvio pravno sredstvo kojim se može spriječiti povreda prava zajamčenog pravom Unije, i to na način da država izvršiteljica od države izdateljice zatraži određena jamstva (presuda od 5. travnja 2016., C-404/15 i C-695/15 u pogledu uvjeta oduzimanja slobode u nekoj od zatvorskih ustanova, t. 103.).
- 45 Ono se ne primjenjuje u glavnom postupku jer priroda uzajamnih odnosa između pravosudnih tijela u bugarskom pravnom poretku ne dopušta da sud koji je uputio zahtjev traži jamstvo od Vrhoven sada (Vrhovni sud) da će on u izvršavanju svoje sudbene funkcije poštovati pravo Unije.
- 46 Osim toga, sud koji je uputio zahtjev u skladu s nacionalnim pravom u načelu nije nadležan za ispitivanje ima li osoba IR pravo na obnovu postupka. Upitno je ima li tu nadležnost u skladu s člankom 8. Direktive 2016/343 jer je Sud već odlučio da se pravom Unije nacionalnom sudu koji odlučuje o kaznenom postupku u odsutnosti optuženika pod takvim uvjetima da optuženik ima priznato pravo na obnovu postupka ne nalaže da u svojoj presudi izričito navede to pravo (presuda od 8. lipnja 2023., C-430/22, ECLI:EU:C:2023:458, izreka).
- 47 Tu nadležnost u skladu s nacionalnim pravom ima samo Vrhoven sad (Vrhovni sud), koji će tek nakon zahtjeva osobe IR, koja je osuđena u odsutnosti, utvrditi na kojim se činjenicama temelji taj predmet te će na toj osnovi primijeniti pravo na način koji on smatra primjerenim.
- 48 Stoga pravni zaključci suda koji je uputio zahtjev, uključujući one koji su navedeni u ovom zahtjevu za prethodnu odluku, nemaju pravni značaj za Vrhoven sad (Vrhovni sud).
- 49 Doseg pitanja:
- 50 Sud koji je uputio zahtjev ističe da predmet prethodnog pitanja nije usklađenost sudske prakse Vrhoven sada (Vrhovni sud) u pogledu obnove postupaka o kojima je odlučeno u odsutnosti optuženika s pravom Unije. Ta sudska praksa samo se

navodi kao objektivna činjenica koju sud koji je uputio zahtjev treba uzeti u obzir prilikom odlučivanja o tome hoće li raspravljati i odlučiti o optužnici protiv osobe IR ili će to odbiti.

- 51 Predmet prethodnog pitanja usklađenost je buduće odluke koju će sud koji je uputio zahtjev donijeti o provedbi ili neprovedbi kaznenog postupka protiv osobe IR u njezinoj odsutnosti s pravom Unije.
- 52 Budući da sud koji je uputio zahtjev trenutačno sam ispituje optužnicu protiv osobe IR, na njega se izravno primjenjuje obveza da provede kazneni postupak na način kojim se štiti njezino pravo na osobno sudjelovanje. Točnije, ima „apsolutnu obvezu [...] da u okviru svojeg pravnog poretka poštuje sve odredbe prava Unije, uključujući Direktivu 2016/343” (presuda C-416/20, t. 55.).
- 53 Poštovanje članka 9. Direktive osobito znači da treba osigurati pravo optuženika na sudjelovanje u postupku čak i ako sudska odluka u njegovoj odsutnosti nije donesena u skladu s uvjetima kvalificirane odsutnosti u smislu članka 8. stavka 2. Direktive. To jamstvo odražava se u sigurnosti da će novu raspravu, i to sada uz njegovo sudjelovanje, dobiti samo na temelju zahtjeva koji sam podnese.
- 54 Ako nema tog jamstva, postavlja se pitanje o tome treba li sud koji je uputio zahtjev odbiti provesti kazneni postupak i donijeti odluku u predmetu protiv osobe IR.
- 55 Odbijanje provedbe kaznenog postupka:
- 56 Upravo u tom kontekstu postavlja se drugo prethodno pitanje. Ono se odnosi na mogućnost i obilježja eventualnog odbijanja suda koji je uputio zahtjev da provede kazneni postupak protiv osobe IR.
- 57 Kao prvo, valja istaknuti da se optužnica protiv osobe IR odnosi na sudjelovanje u zločinačkom udruženju radi počinjenja poreznih kaznenih djela i pomaganje u počinjenju konkretnog poreznog kaznenog djela. Ta dva područja uređena su pravom Unije, kojim se osobito zahtijeva sankcioniranje tih kaznenih djela (članak 3. Okvirne odluke 2008/841/PUP od 24. listopada 2008. o borbi protiv organiziranog kriminala (SL 2008., L 300, str. 42.) (SL, posebno izdanje na hrvatskom jeziku, poglavlje 19., svezak 16., str. 135.) i članak 7. Direktive 2017/1371 od 5. srpnja 2017. o suzbijanju prijevara počinjenih protiv financijskih interesa Unije kaznenopravnim sredstvima (SL 2017., L 198, str. 29.)).
- 58 Zbog toga odbijanje suda koji je uputio zahtjev da provede kazneni postupak protiv osobe IR očito dovodi do povrede tih akata.
- 59 Kao drugo, valja istaknuti da bi se to odbijanje moglo opravdati samo ako bi se kazneni postupak inače proveo pod uvjetima koji onemogućuju pošteno suđenje. Točnije, kad se člankom 3. Okvirne odluke 2008/841 i člankom 7. Direktive 2017/1371 zahtijeva sankcioniranje odgovarajućih kaznenih djela, to sankcioniranje treba provesti u skladu s postupkom predviđenim pravom Unije i

uz poštovanje temeljnih prava dotičnih osoba, tako da se osigura pošteno suđenje (članak 47. drugi stavak Povelje) te poštuje pravo obrane i pravo optuženika na sudjelovanje u raspravi u kaznenom postupku, što su prava koja se izričito priznaju pravom Unije i u slučaju čije povrede na raspolaganju trebaju biti dovoljno djelotvorni pravni lijekovi (članak 47. prvi stavak Povelje).

- 60 Stoga sud koji je uputio zahtjev pita može li sigurnost u pogledu toga da se pravo osobe IR na sudjelovanje u raspravi ne poštuje jer će Vrhoven sad (Vrhovni sud) odbiti njezin zahtjev za obnovu postupka uz njezino sudjelovanje dovesti do toga da sud koji je uputio zahtjev odbije provesti kazneni postupak protiv nje i eventualno je osudi.
- 61 To odbijanje može imati dva aspekta.
- 62 Prvi se odnosi na to treba li sud koji je uputio zahtjev nužno odbiti provesti kazneni postupak jer osiguravanje poštenog suđenja, koje se odražava u pravu osobe IR na sudjelovanje na raspravi (koje se u slučaju osuđujuće presude u njezinoj odsutnosti jamči upravo pravom na obnovu postupka utvrđenim u članku 9. Direktive), nadilazi potrebu za sankcioniranjem djela koja je ta osoba eventualno počinila (presuda od 17. siječnja 2019., C-310/16, ECLI:EU:C:2019:30, t. 33. i 34.). Osim toga, Sud je već odlučio da se člankom 8. Direktive 2016/343 države članice ne obvezuju na održavanje rasprava u odsutnosti optuženika, nego se to samo dopušta pod određenim uvjetima (presuda C-420/20, t. 37.).
- 63 Drugi se odnosi na to da sud koji je uputio zahtjev, suprotno tomu, može ispitati hoće li provesti kazneni postupak unatoč sigurnosti da će se povrijediti pravo osobe IR na sudjelovanje tako što će ispitati nadilazi li potreba za sprečavanjem nekažnjavanja njezino pravo na osobno sudjelovanje. Koje kriterije u tom slučaju treba primijeniti za to ispitivanje?